

ГАННА БИЧКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ОЦІНЮВАННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

Начальниця відділу досліджень та
аналітики, співавторка Національного
звіту PISA-2025

PISA-2025 в Україні: що говорять дані

Міжнародне порівняльне дослідження
ОЕСР, яке проводиться раз на 3-4 роки

Тестування + анкетування → результати й
контекст навчання

91

країна / економіка

760 тис.+

учасників і учасниць

≈33 млн

15-річних представлено

Провідна галузь

1

Природничо-
наукові дисципліни

2

Математика

3

Читання

4

Навчання
в цифровому світі

5

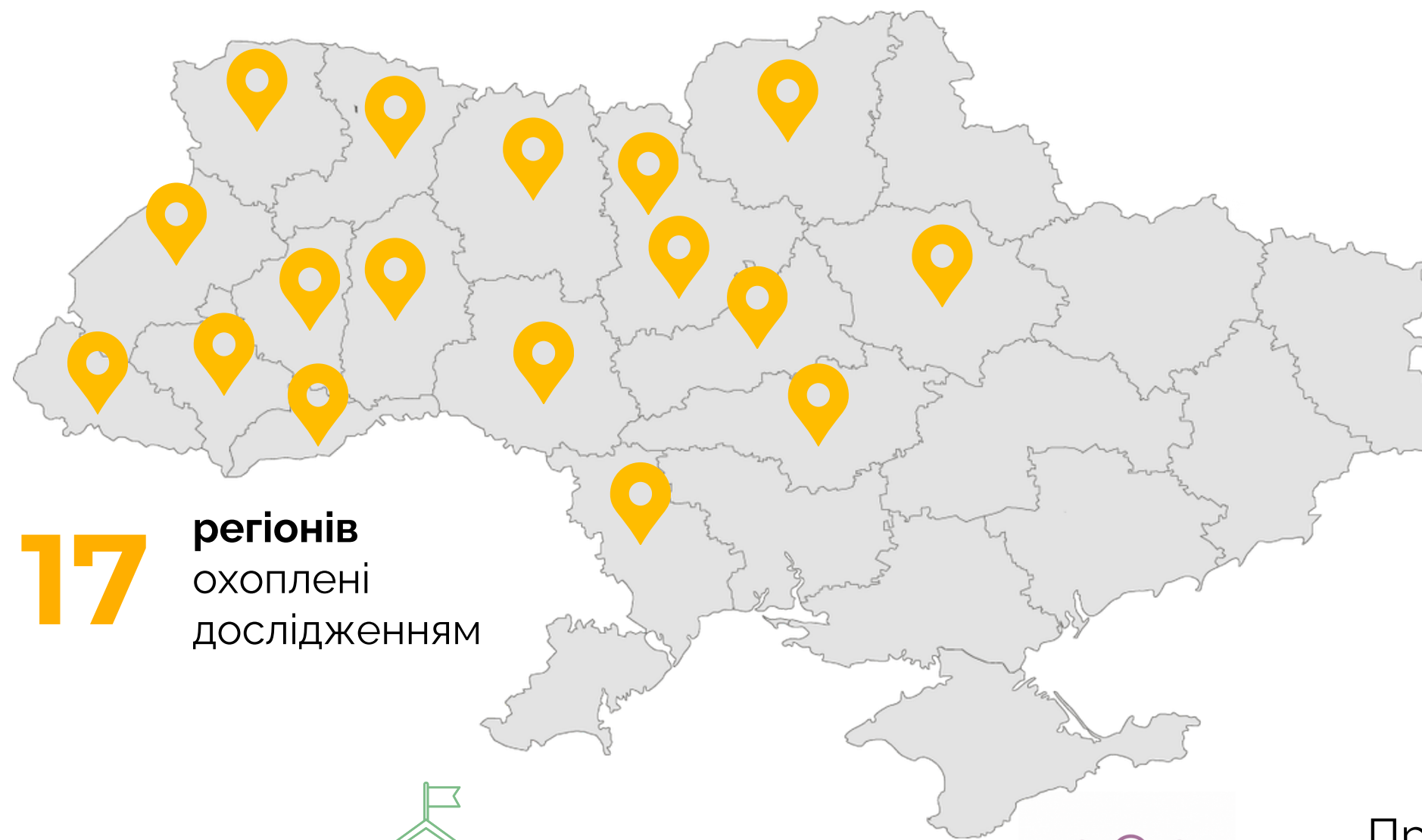
Оцінювання
з іноземної мови

Інноваційна галузь

Опційна галузь

PISA оцінює спроможність 15-річних пояснювати, міркувати, інтерпретувати, оцінювати інформацію та розв'язувати проблеми, а не відтворювати конкретну шкільну програму.

Цикл PISA-2025 для України — уже третій. І другий, що проведений в умовах повномасштабної війни

17 регіонів
охоплені
дослідженням

297

закладів освіти

8962

учасники й учасниці

Проведено

≈ 1000

сесій оцінювання в закладах освіти

З міркувань безпеки дослідження не проводили в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Сумській, Харківській і Херсонській областях, а також в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі.

Покоління, освітній шлях якого — це шлях випробувань

ВАЖЛИВО

Це не «покоління НУШ». Учасники й учасниці розпочали навчання до системного впровадження реформи в базовій школі, тому PISA-2025 не оцінює ефективність НУШ.

Чотири речі, які варто пам'ятати перед порівняннями

17 із 27

регіонів України

охоплено основним етапом PISA-2025

7105

15-річних підлітків

виконували основне тестування — саме їхні результати проаналізовано

2022 ↔ 2025

зіставні дані

для порівняння дані 2022 р. перераховано за охопленням 2025 р.

2018 ↔ 2025

обережне порівняння

через ширше територіальне охоплення у 2018 р.

PISA показує закономірності й зв'язки, але не дає підстав для прямих причиново-наслідкових висновків.

Тому далі важливо читати не лише числові показники, а й ширший контекст.

Контекст для порівняння результатів України

Порівняння за соціально-економічним статусом

Порівняння з референтними країнами

Референтні країни обрано для змістовного порівняння з Україною з огляду на подібність соціально-економічного розвитку або культурну й історичну спорідненість

БОЛГАРІЯ

ЕСТОНІЯ

СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА

МОЛДОВА

ГРУЗІЯ

ПОЛЬЩА

Як інтерпретувати результати PISA

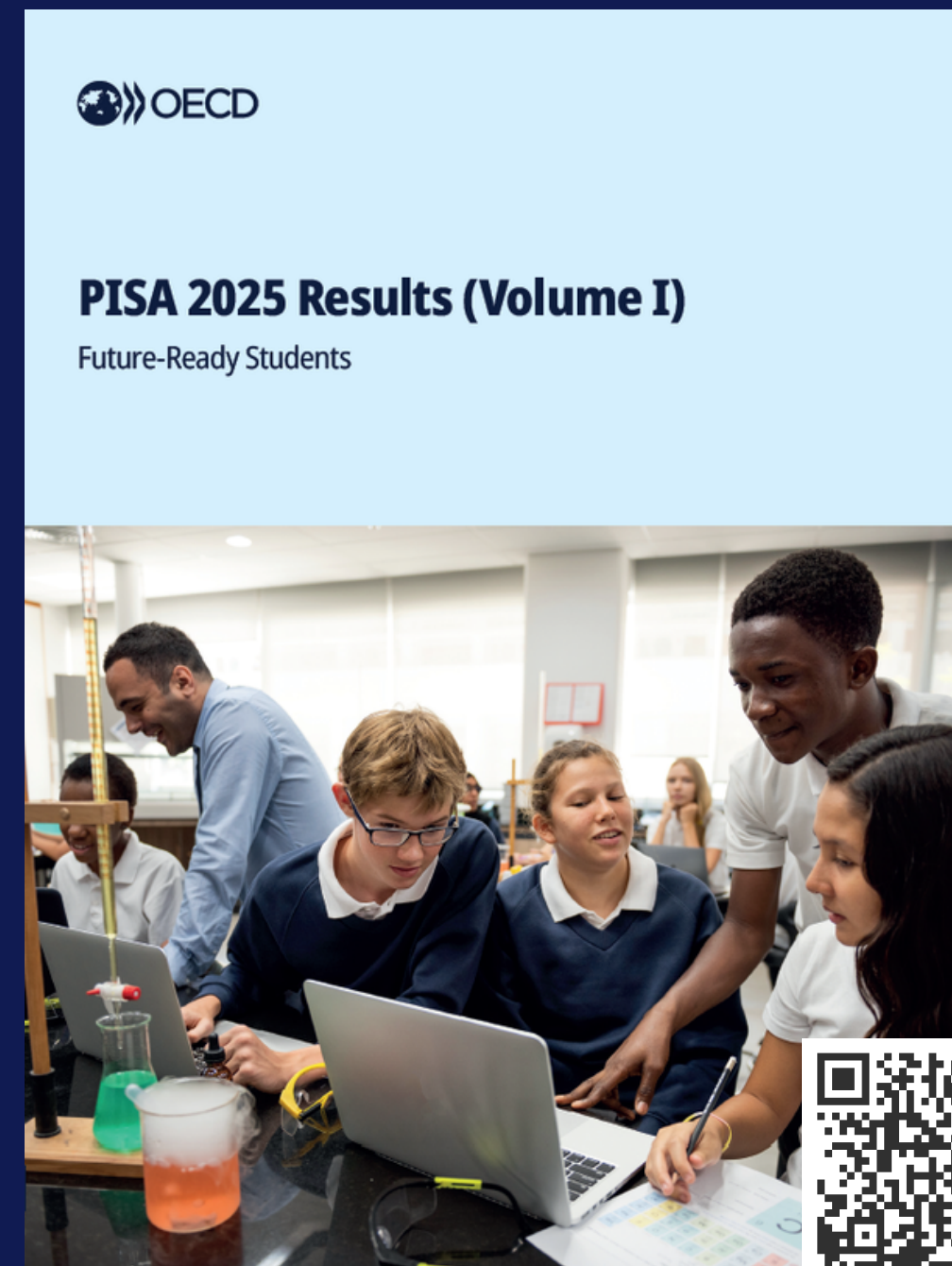

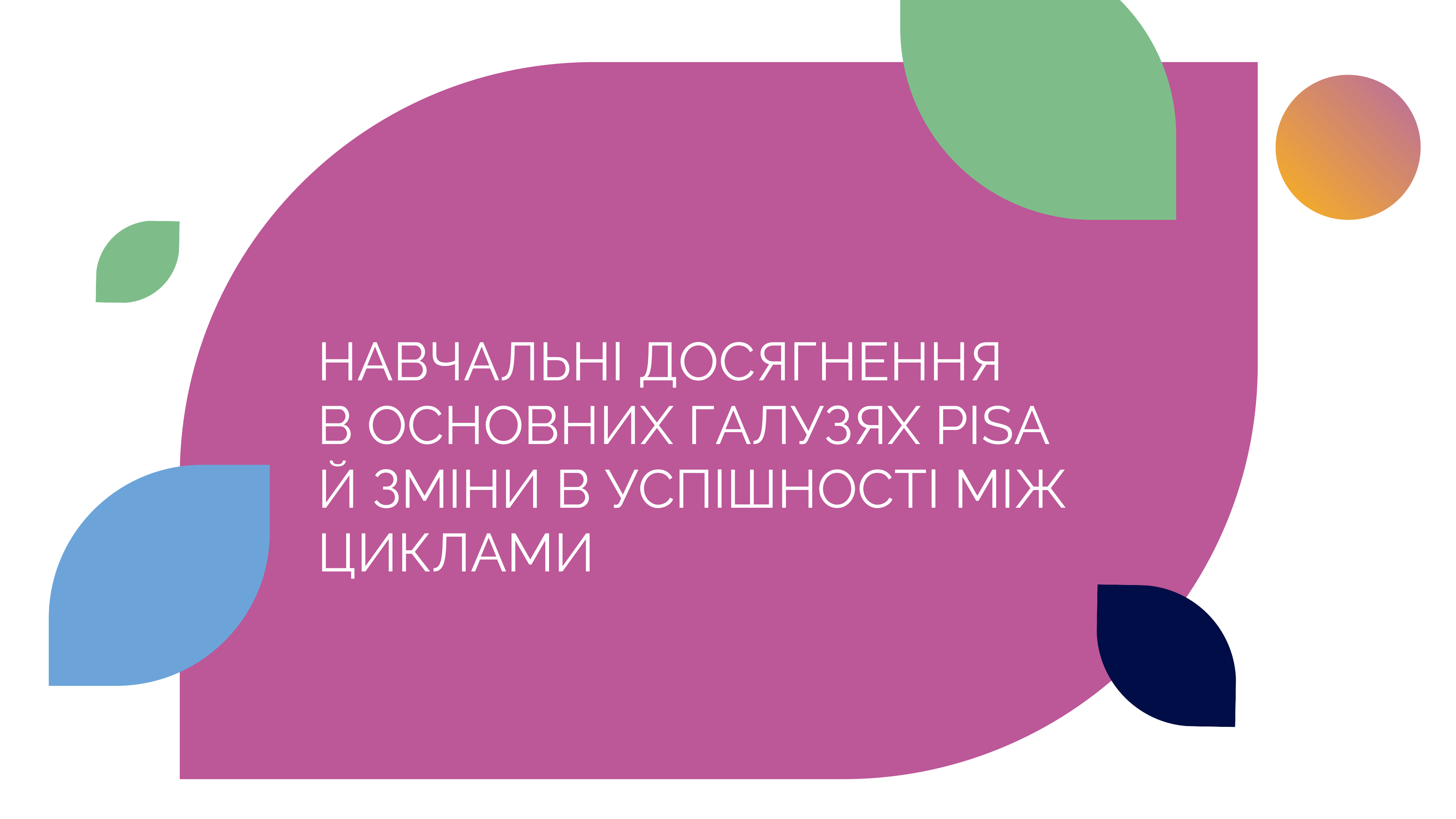
20 $\approx$ **1 УМОВНИЙ РІК НАВЧАННЯ**

БАЛІВ PISA

Це лише орієнтир для тлумачення різниць, а не універсальна точна міра: річний приріст може відрізнятися між країнами й циклами.

Рівні описують, які знання й уміння демонструє учнівство; межі та зміст рівнів визначено окремо для кожної галузі PISA.

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ В ОСНОВНИХ ГАЛУЗЯХ PISA Й ЗМІНИ В УСПІШНОСТІ МІЖ ЦИКЛАМИ

Результати України нижчі за середні по країнах ОЕСР

Природничо-наукові
дисципліни

448 балів

на 34 бали нижче
за середній показник
ОЕСР

ОЕСР: 482

Математика

431 бал

на 32 бали нижче
за середній показник
ОЕСР

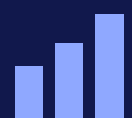
ОЕСР: 463

Читання

418 балів

на 43 бали нижче
за середній показник
ОЕСР

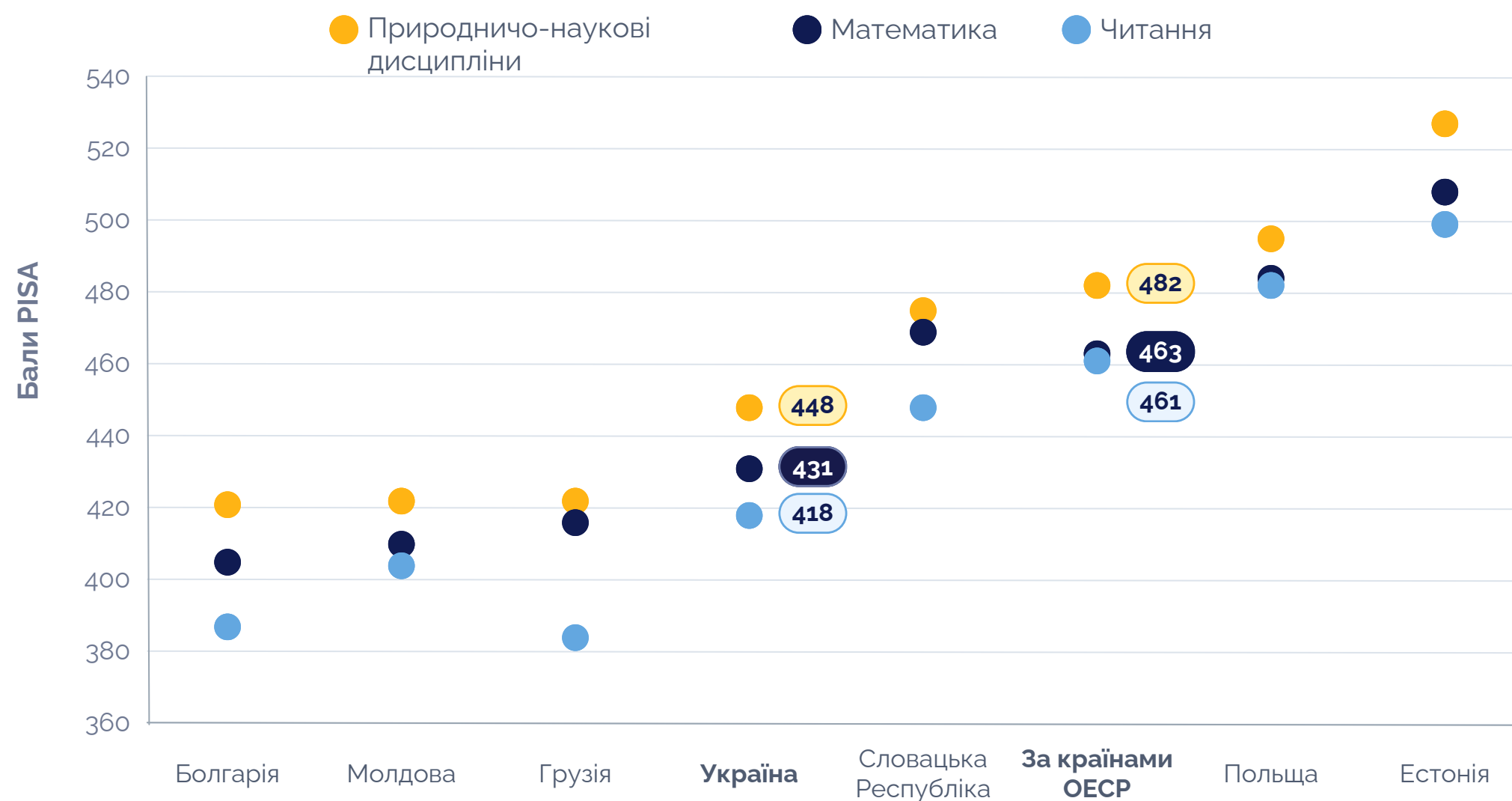
ОЕСР: 461

Найбільше відставання від країн ОЕСР — у читанні.

...але в міжнародному розподілі Україна — приблизно посередині серед 91 країни / економіки

Україна на тлі референтних країн

Місце України серед усіх країн/економік учасниць PISA

Природничо-наукові дисципліни

39–47
місце з 91

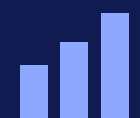
Математика

40–48
місце з 90

Читання

41–53
місце з 90

i У PISA коректніше говорити про діапазон можливих місць, а не про одне точне місце.

Україна випереджає Болгарію, Молдову та Грузію в усіх трьох галузях, але поступається Словацькій Республіці, Польщі та Естонії.

Досягнення базового рівня — головний виклик

Частка українського учнівства, яке досягло базового рівня 2 або вищого

Природничо-наукові
дисципліни

65%

35% нижче

Математика

54%

46% нижче

Читання

55%

45% нижче

80%

орієнтир ЦСР 4
до 2030 року

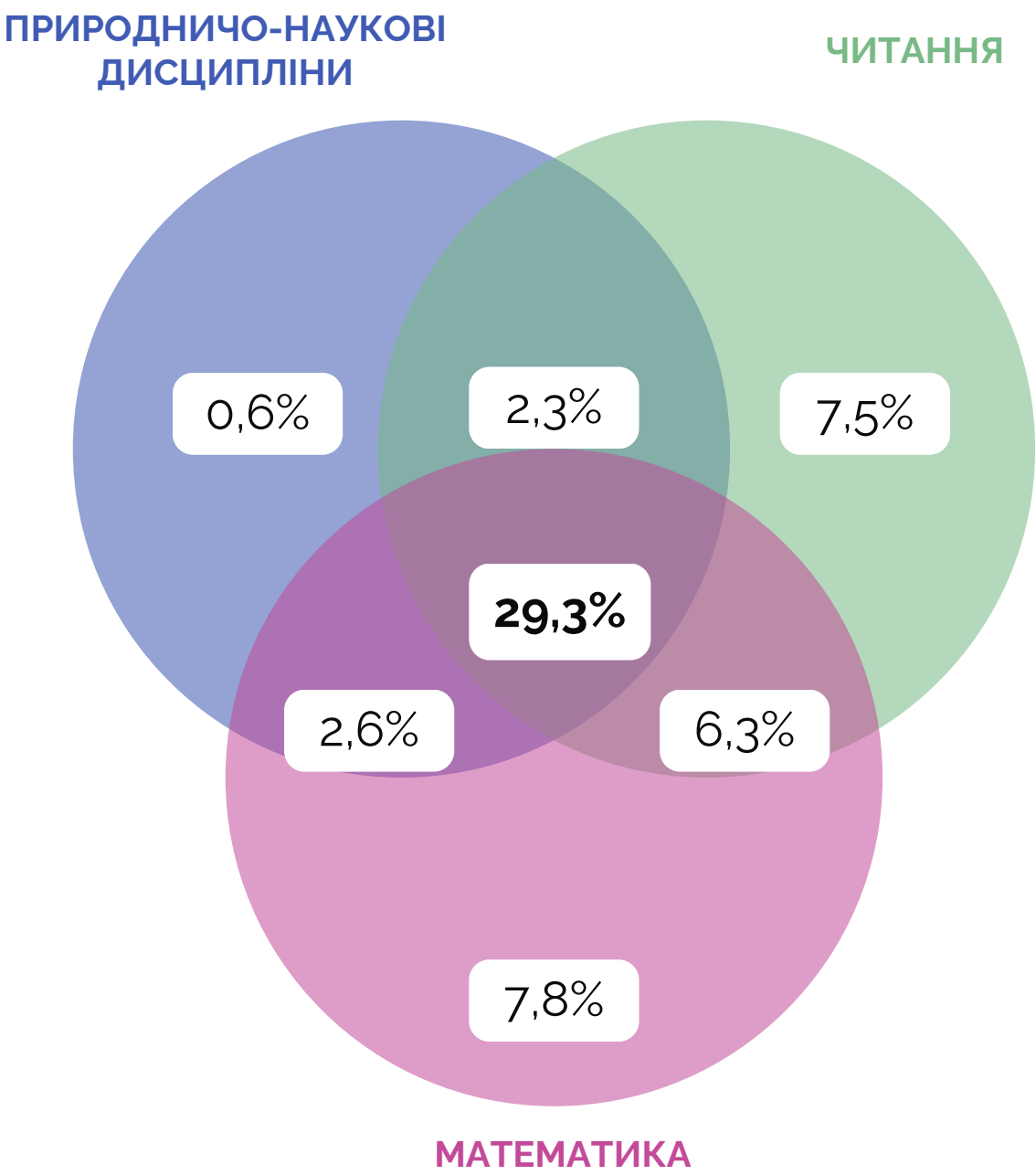
Україна поки не
наближається до
цільового показника.

Майже кожен другий 15-річний підліток не досягає базового рівня
в математиці й читанні.

Труднощі в одній галузі часто пов'язані з труднощами в інших

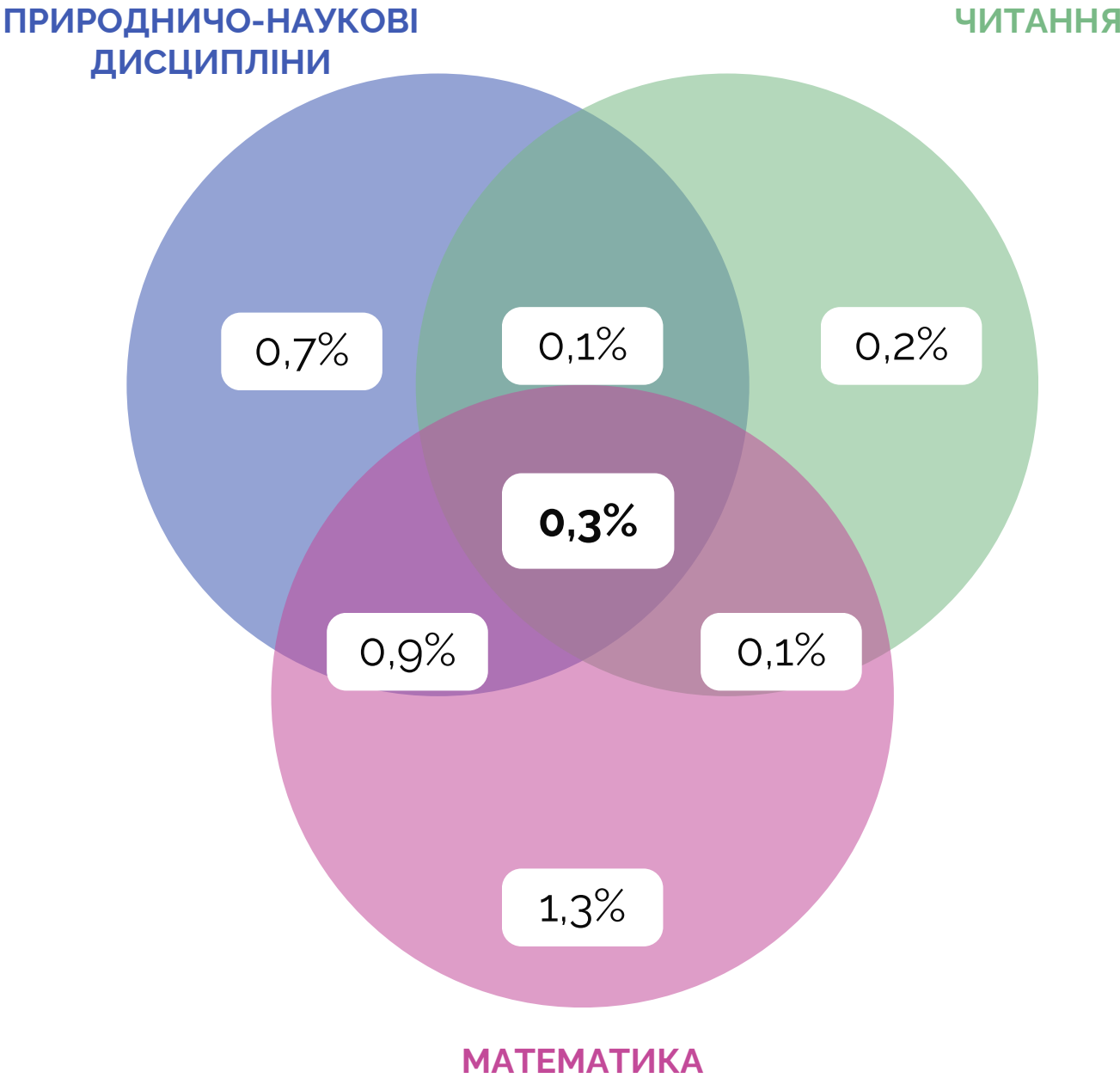
НИЖЧЕ РІВНЯ 2

56,4% не досягають базового рівня хоча б в одній галузі

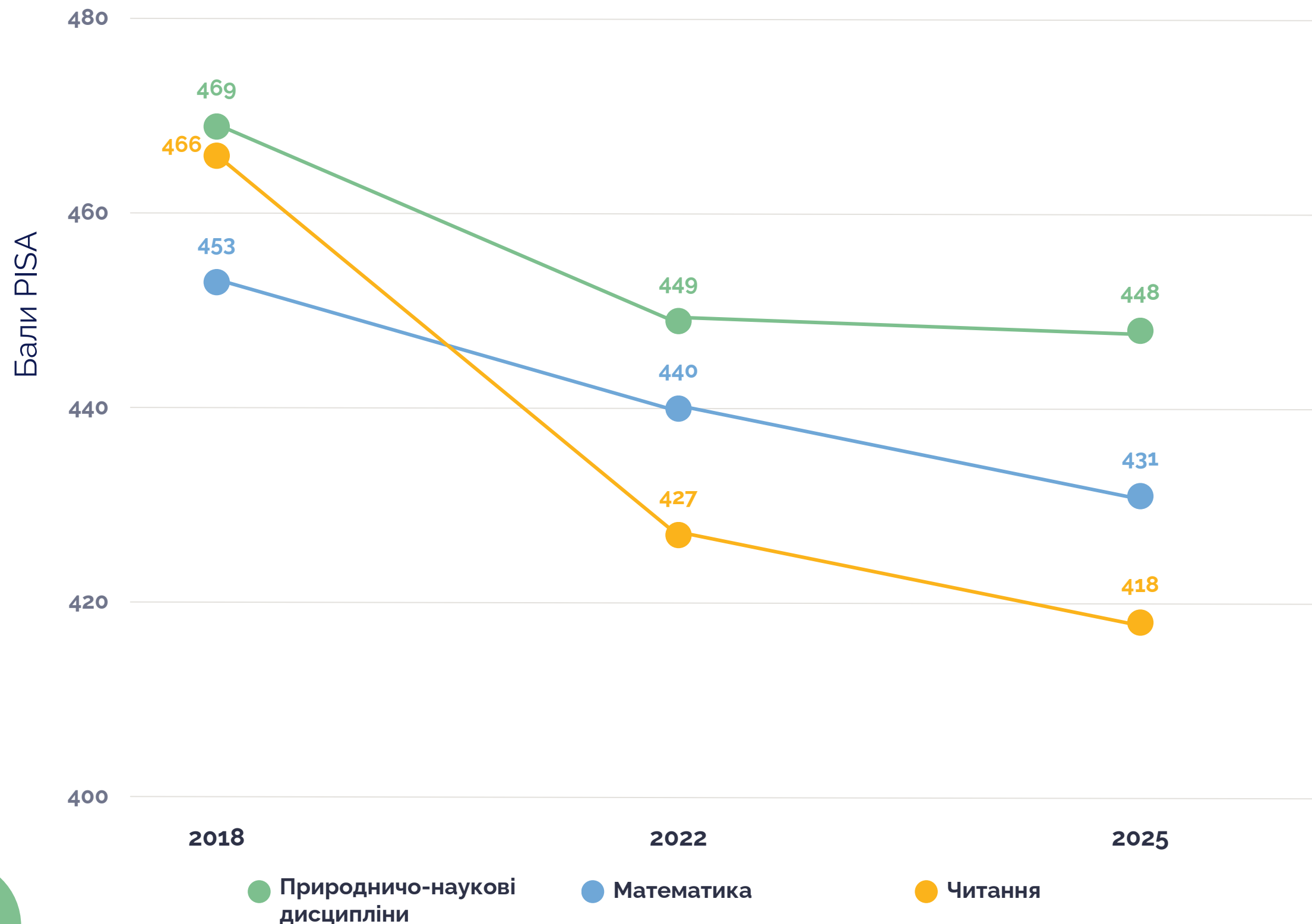

РІВЕНЬ 5 І ВИЩЕ

3,6% досягають рівня 5+ хоча б в одній галузі

Після різкого падіння між 2018 і 2022 роком результати стабілізувалися, але ще не відновилися

2022 → 2025

у жодній із трьох галузей зміни не є статистично значущими

Порівняно з 2018 роком

-21 бал

з природничо-наукових дисциплін

-22 бали

з математики

-48 балів

із читання

Примітка: порівняння з 2018 роком потребує обережності через різне територіальне охоплення.

Найбільший гендерний розрив — у читанні, і він знову зростає

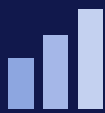
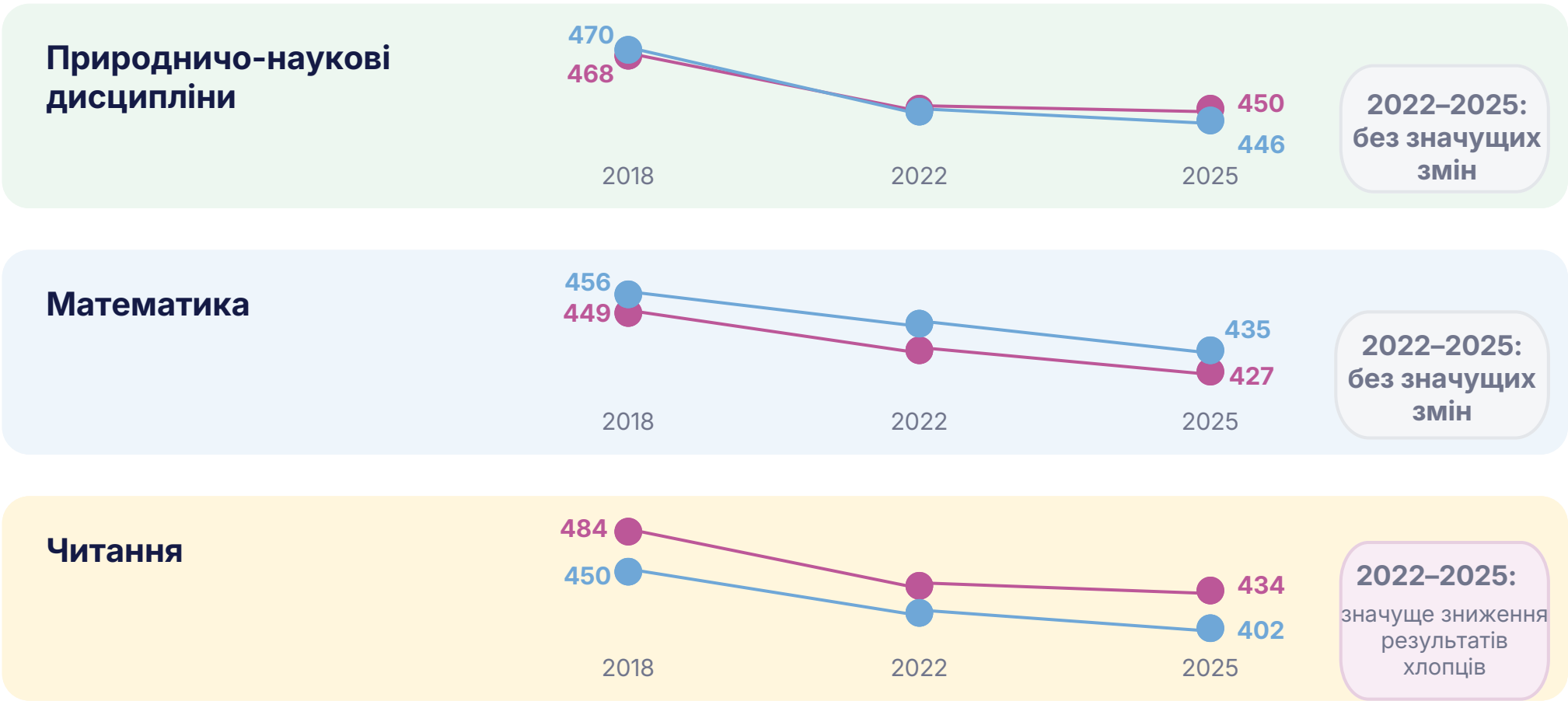
Різниця в середніх балах хлопців і дівчат

Природничо-наукові дисципліни	+4 бали на користь дівчат	ОЕСР: +1 статистично незначущо
Математика	+8 балів на користь хлопців	ОЕСР: +13 статистично значущо
Читання	+32 бали на користь дівчат	ОЕСР: +30 статистично значущо

Як змінювалися результати

2018 → 2022 → 2025

дівчата хлопці

У 2025 р. гендерний профіль загалом стабілізувався; виняток — подальше значуще погіршення результатів із читання серед хлопців.

Примітка: порівняння 2018 року потребує обережності через різне територіальне охоплення.

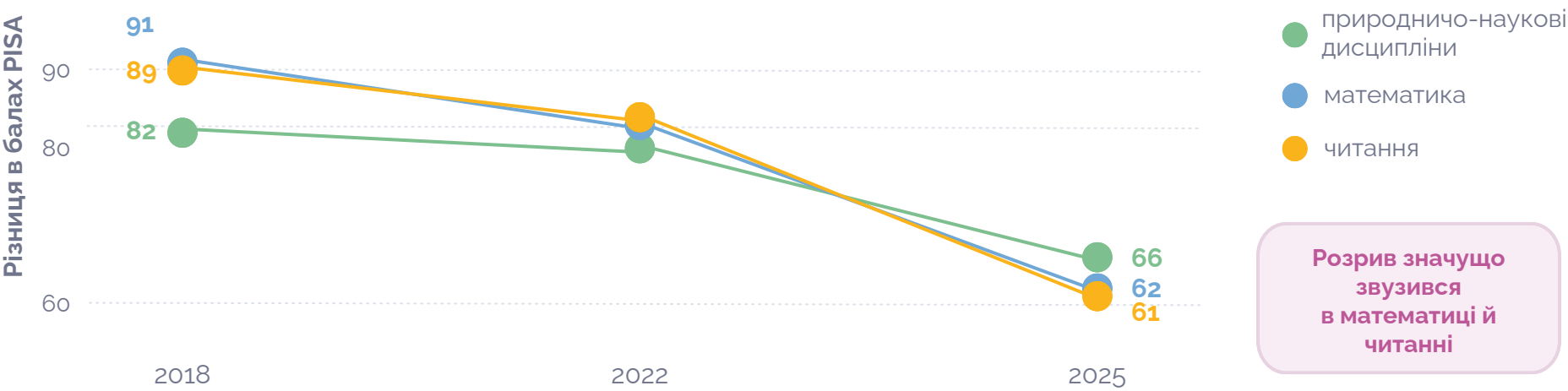
Соціально-економічний розрив звузився, але нерівність не зникла

Різниця в успішності між учнівством із менш і більш сприятливими передумовами для навчання

у балах PISA

Як змінювався розрив у результатах учнівства з різними соціально-економічними передумовами

Важливо: зближення відбулося не через покращення результатів учнівства з менш сприятливими передумовами, а переважно через сильніше падіння результатів учнівства з більш сприятливими передумовами.

Академічно стійке учнівство

Високі результати попри несприятливі передумови для навчання

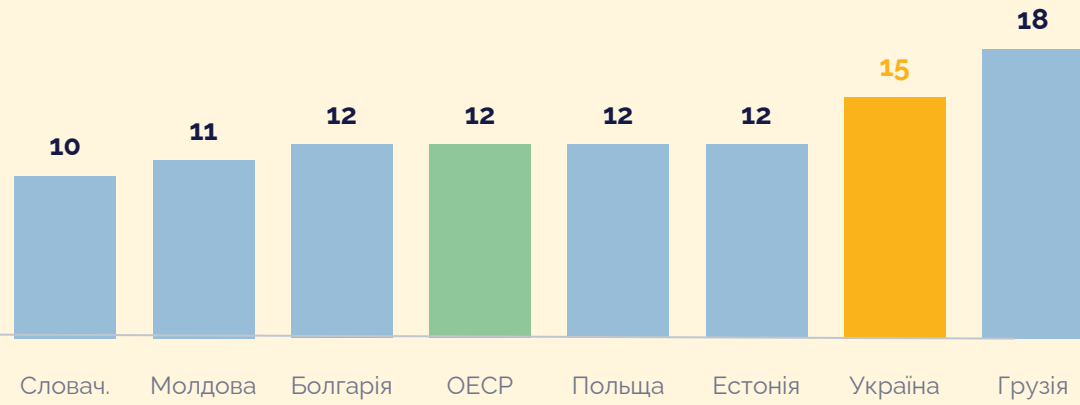
Україна

15 %

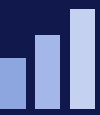
ОЕСР

12 %

Порівняння з ОЕСР і референтними країнами

Несприятливі передумови не визначають успішність наперед.

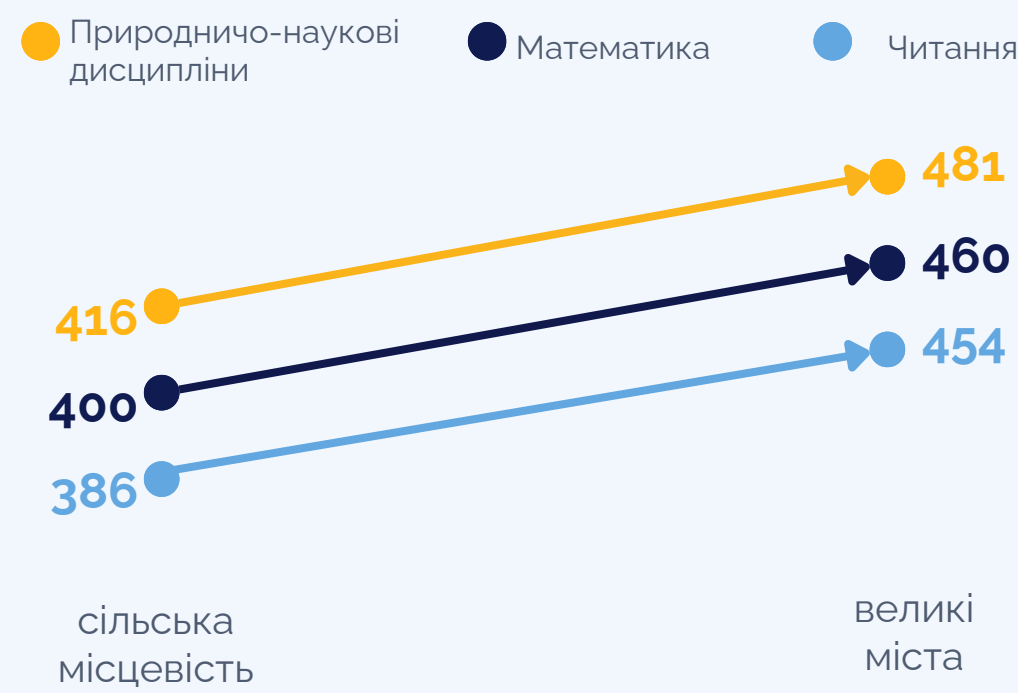
Нерівність залишається суттєвою, але 15 % учнівства з несприятливими передумовами демонструють академічну стійкість.

Примітка: порівняння 2018 року потребує обережності через різне територіальне охоплення.

Місцевість і тип закладу освіти залишаються важливими вимірами відмінностей у результатах

Відмінності за типом місцевості

Різниця в балах між учнівством із сільської місцевості та великих міст

РОЗРИВ МІЖ СЕЛОМ І ВЕЛИКИМ МІСТОМ
близько 60–70 балів

це понад три умовні роки навчання.

i У країнах ОЕСР тенденція подібна: результати вищі в більш урбанізованих середовищах.

ДИНАМІКА МІЖ ЦИКЛАМИ

Після помітного зниження у 2018–2022 рр. результати більшості груп у 2025 р. стабілізувалися. Єдина статистично значуща зміна — **зниження результатів з математики у великих містах**: 501 → 460 балів.

Відмінності за типом закладу освіти

i Відмінності пов'язані не лише з типом закладу, а й з освітніми траєкторіями та соціально-економічним складом учнівства.

Найвиразніші відмінності спостерігаються між сільською місцевістю та великими містами; за типом закладу найнижчі результати має учнівство ЗПО.

РЕЗУЛЬТАТИ УКРАЇНСЬКОГО
УЧНІВСТВА ЗА ШКАЛАМИ Й
ПІДШКАЛАМИ ПРИРОДНИЧО-
НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Шкали та підшкали природничо-наукової грамотності

Рамковий документ із
природничо-наукової
освіти PISA-2025

ШКАЛА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Узагальнений рівень грамотності (інтегрує всі компетентності учнівства)

Підшкала «Пояснювати явища науково»

Застосування наукових знань для пояснення явищ природи та технологій, побудови прогнозів і моделей, розуміння механізмів природних процесів

Підшкала «Оцінювати дизайни для наукових досліджень»

Розуміння дослідницького процесу, оцінювання дизайну дослідження, критична інтерпретація даних і доказів

Підшкала «Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень»

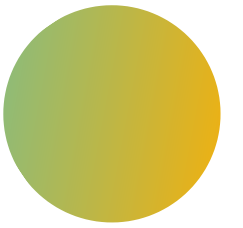
Оцінювання достовірності інформації, аналіз доказів, виявлення логічних хиб та обґрунтування рішень у повсякденних ситуаціях

ШКАЛА ЕНВАЙРОНМЕНТОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ

Застосування природничо-наукових знань для вирішення екологічних проблем, підтримання сталого розвитку й усвідомленої взаємодії людини із системами Землі

Пояснювати явища науково українському учнівству легше, ніж проводити дослідження та аналізувати докази

448 загальна шкала
балів природничо-наукової
грамотності

455 підшкала «Пояснювати явища науково»
балів

Відносно сильніший
складник

447 шкала
балів енвайронментологічної
грамотності

443 підшкала «Оцінювати наукову
бали інформацію для прийняття рішень»

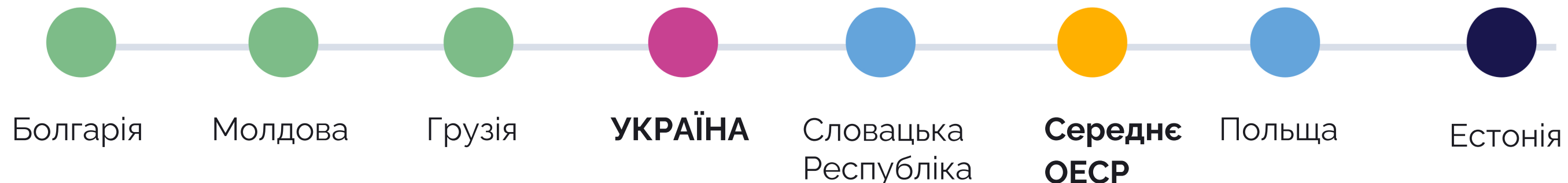
Проміжна позиція

443 підшкала «Оцінювати дизайни
бали для наукового дослідження»

Відносно слабший
складник

Висновок про сильніші й слабші складники зроблено за стандартизованими оцінками, а не просто з різниці за «сирими» балами підшкал.

Міжнародне порівняння

Профіль умінь подібний у різних групах, але загальний рівень суттєво різниться

Частка учнівства, яке досягло базового рівня 2 або вищого, %

Загальна шкала природничо-наукової грамотності

Підшкала «Пояснювати явища науково»

Підшкала «Оцінювати дизайни для наукового дослідження»

Підшкала «Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень»

Шкала енвайронментологічної грамотності

≈2%

досягають найвищих рівнів 5–6
за кожною з підшкал

Розриви між групами

За загальною шкалою природничо-наукової грамотності

Соціально-економічні
передумови

66 балів

на користь учнівства з більш
сприятливими передумовами

Місцевість

65 балів

на користь учнівства з
великих міст
великі міста — сільська
місцевість

Тип закладу освіти

77 балів

на користь учнівства
ЗЗСО
ЗЗСО — ЗПО

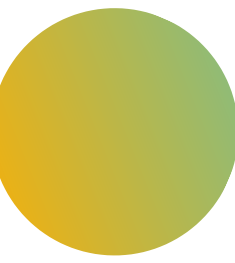
Стать

4 бали

на користь дівчат
статистично незначущо

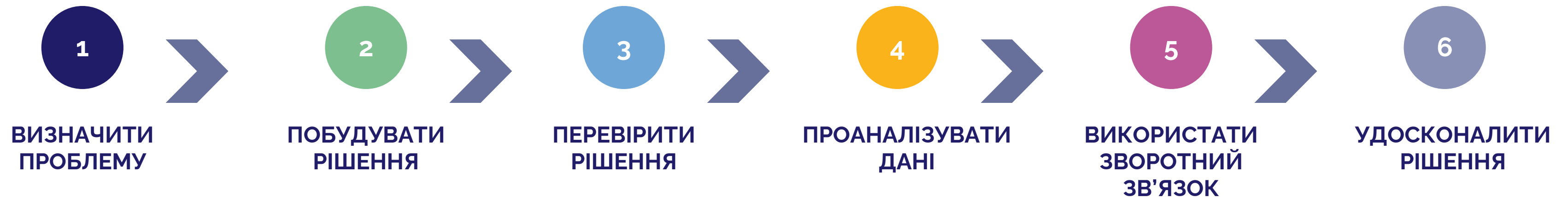
За підшкалами та шкалою енвайронментологічної грамотності
простежуються подібні закономірності.

СПРОМОЖНІСТЬ
УКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСТВА
НАВЧАТИСЯ В ЦИФРОВОМУ
СВІТІ

Що саме вимірюють у галузі «Навчання в цифровому світі»?

Основна шкала «Застосування обчислювального мислення (ОМ) для розв'язання проблем» відповідає на запитання: **чи може підліток у новому цифровому середовищі розібратися в проблемі, побудувати рішення, перевірити його й поліпшити?**

ПІДШКАЛА «МОДЕЛЮВАННЯ»

змінні й зв'язки → експеримент із моделлю → дані → пояснення / прогноз

ПІДШКАЛА «ПРОГРАМУВАННЯ»

команди й структури → запуск → пошук помилки → удосконалення алгоритму

ОКРЕМА ШКАЛА — «ПОПЕРЕДНІ ЗНАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ ПРАКТИК»

Оцінює початковий цифровий досвід учнівства, що може впливати на успішність виконання завдань.

«Безпечна посадка»

МОДЕЛЮВАННЯ

Безпечна посадка14:57

Тренування●●●●●

ПрикладВідправити

Допишіть програму, щоб здійснити безпечну посадку на планету D, а потім пристикуватися до космічної станції так, щоб паливе при цьому не закінчилося.
На якому рівні потужності має бути ракета під час цієї подорожі, щоб здійснити безпечну посадку на планеті D?

Місце для виконання роботи

СимуляторДаніІнформація

для запуску

задати курс на

почати спуск

увімкнути ракету на рівні потужності

задати курс на

увімкнути ракету на рівні потужності

стикуватися з космічною станцією

Паливе

повно

порожньо

▶ Запустити

«Кран для сортування»

ПРОГРАМУВАННЯ

Кран для сортування14:56

Тренування●●●●●

ПрикладВідправити

Змініть програму так, щоб кран досяг заданої цілі.
Намагайтеся використовувати якомога менше блоків коду. Клікніть на «Відправити», щоб перейти до наступного завдання.

Блоки коду

Місце для виконання роботи

Використані блоки: 6

Кран для сортування

Задана ціль

▶ Запустити

повільно швидко

Учні і учениці могли змінювати параметри або програму, запускати своє рішення, бачити результат і пробувати знову

Зразки україномовних завдань

Українське учнівство краще працює з алгоритмами, ніж із моделями

478

**Застосування ОМ
для розв'язання проблем**

-22 бали відставання від
середнього за країнами ОЕСР

відносно сильніший складник профілю
України

478

Програмування

послідовності команд,
структури управління,
пошук і виправлення
помилки

473

Моделювання

змінні й зв'язки,
експерименти з моделлю,
інтерпретація даних і
прогноз

458

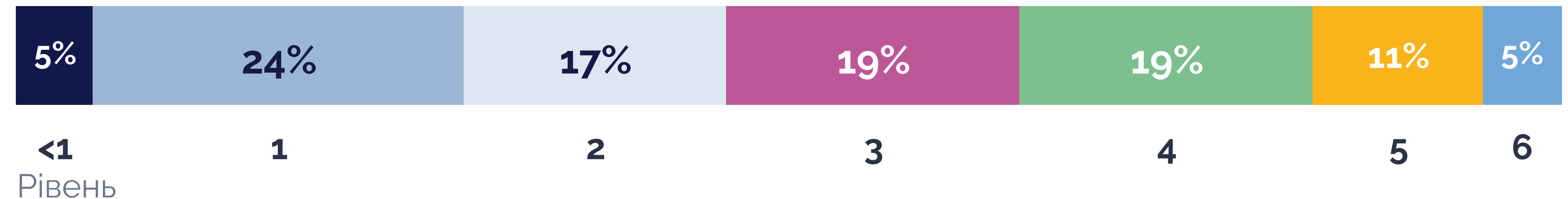
**Попередні
знання**

початковий цифровий
досвід
і базова готовність до
обчислювальних практик

Основний результат України вищий, ніж можна було б очікувати з огляду на попередні цифрові знання підлітків. Це може свідчити про здатність частини учнівства ефективно навчатися в процесі роботи.

Рівень 3 — важливий змістовний орієнтир: його досягає трохи більше половини

Для «Навчання в цифровому світі» формального «базового рівня» не визначено. Рівень 3 використовують як важливий орієнтир сформованості вмінь.

54% досягають
рівня 3 або вищого

35% досягають
рівнів 4–6

16% досягають
найвищих рівнів 5–6

На **рівні 3** учнівство вже може створювати функційні моделі або програми, формулювати гіпотези, проводити контрольовані експерименти й виявляти прості зв'язки між змінними.

Цифровий потенціал є — але він розподілений нерівномірно

+18

балів

на користь хлопців
за основною шкалою

+17 — моделювання
+20 — програмування

+51

бал

на користь учнівства
зі сприятливішими
передумовами

43% vs 67% досягають
рівня 3+

+56

балів

велике місто на тлі
сільської місцевості

частину розриву пояснює
соціально-економічний
контекст

+64

бали

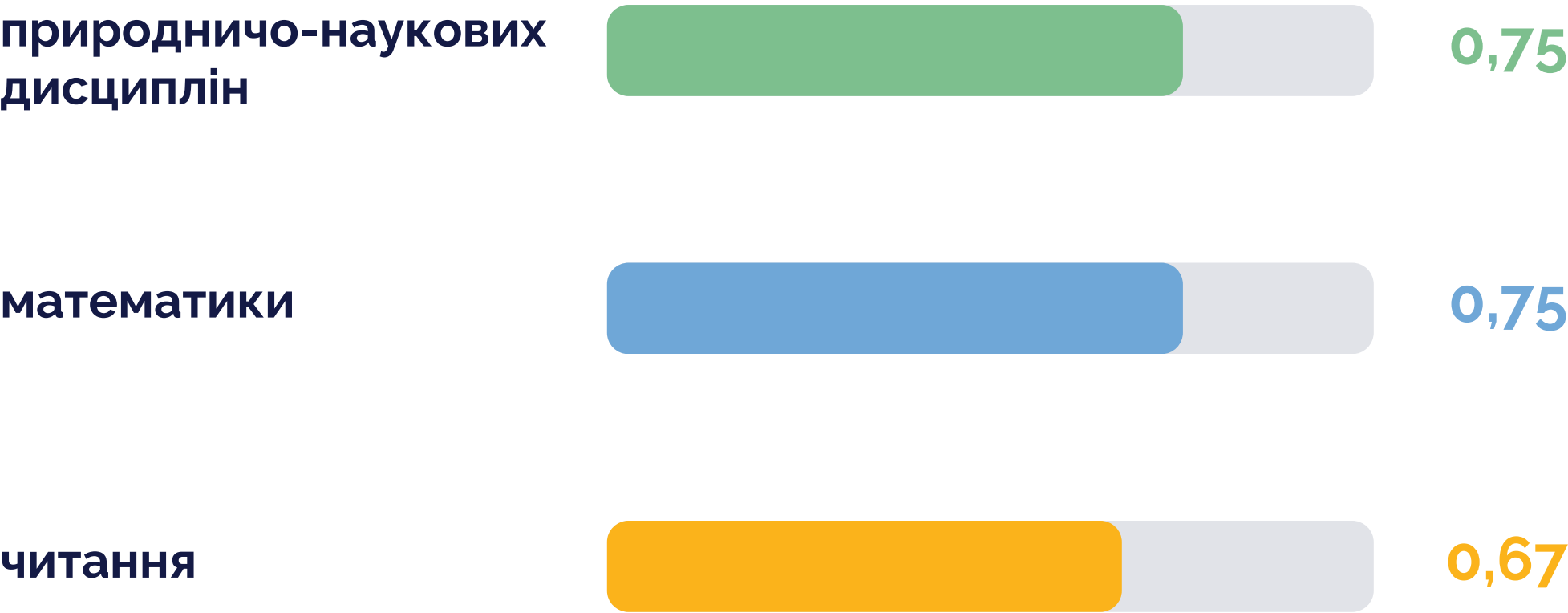
учнівство ЗЗСО на тлі
учнівства ЗПО

тип закладу не слід
тлумачити ізольовано

Особливо чутливим до освітніх можливостей виявляється моделювання — робота зі змінними, абстрактними представленнями й експериментами.

Навчання в цифровому світі тісно пов'язане з результатами з інших предметів — але не зводиться до них

Кореляція результатів за шкалою застосування ОМ із результатами з...

≈60%

українського учнівства отримали за основною шкалою «Навчання в цифровому світі» вищі бали, ніж можна було б очікувати з огляду на результати в інших галузях

Відносно сильніший складник профілю України

У двох галузях спостерігається той самий виклик: перейти від «знати» до «досліджувати»

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ

СИЛЬНІШЕ пояснити явище

СКЛАДНІШЕ спланувати / оцінити
дослідження,
інтерпретувати дані й
докази,
обґрунтувати рішення

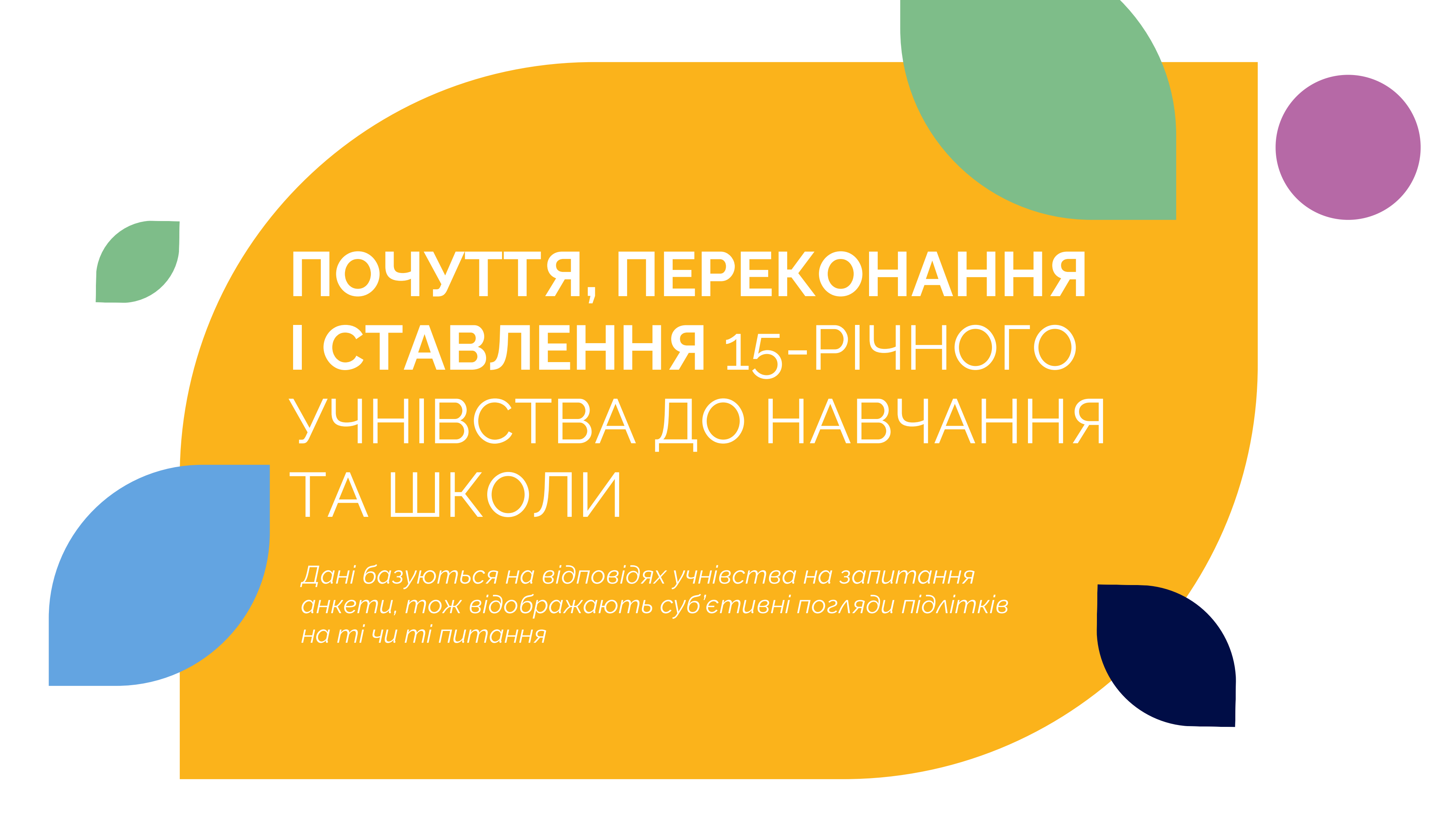
НАВЧАННЯ В ЦИФРОВОМУ СВІТІ

СИЛЬНІШЕ побудувати алгоритм

СКЛАДНІШЕ побудувати модель системи,
працювати зі змінними,
експериментувати й
прогнозувати

МОДЕЛІ • ДАНІ • ДОКАЗИ • ПЕРЕВІРКА • ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Це не окремі «теми» одного предмета — це спосіб навчатися.

ПОЧУТТЯ, ПЕРЕКОНАННЯ І СТАВЛЕННЯ 15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА ДО НАВЧАННЯ ТА ШКОЛИ

*Дані базуються на відповідях учнівства на запитання
анкети, тож відображають суб'єтивні погляди підлітків
на ті чи ті питання*

Заклад освіти залишається простором приналежності, але не завжди простором залученості

ТОЧКИ ОПОРИ

85%

почуваються
на своєму місці

ОЕСР — 76%

82%

легко знаходять
друзів

ОЕСР — 80%

СИГНАЛИ РИЗИКУ

62%

бачать практичну
цінність освіти

ОЕСР — 67%

73%

пропустили хоча б
один урок або день

ОЕСР — 34%

**Високий рівень приналежності до закладу освіти не означає автоматично високої
навчальної залученості.**

Підлітки можуть почуватися комфортно в шкільній спільноті — і водночас не завжди бачити практичний сенс навчання або регулярно бути присутніми на заняттях.

Мотиваційні характеристики — важлива складова навчального досвіду учнівства

63%

Допитливість

інтерес до пізнання нового

ОЕСР — 69%

54%

Наполегливість

готовність докладати зусиль попри труднощі

ОЕСР — 60%

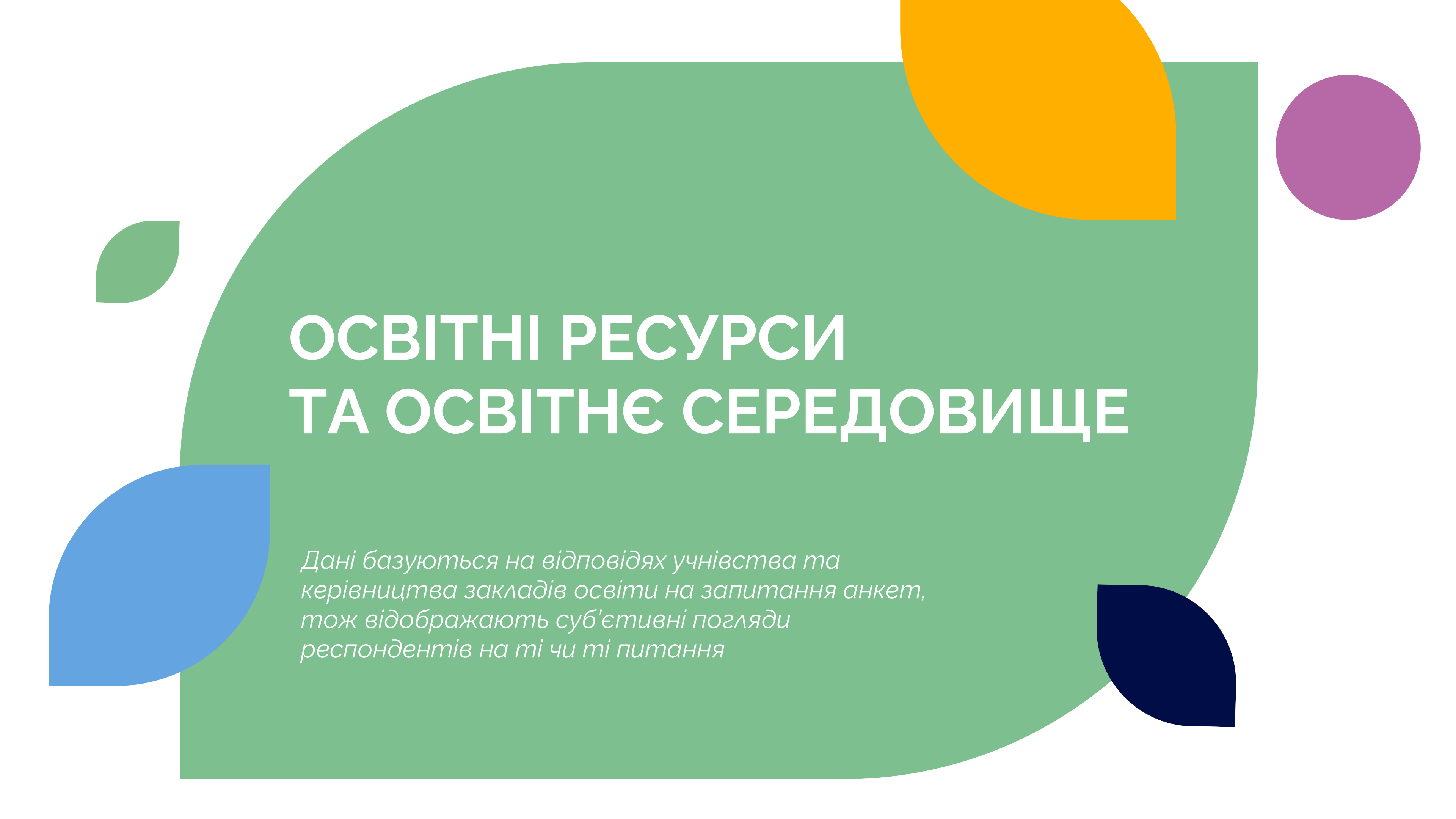
68%

Мислення зростання

переконавання, що здібності можна розвивати

ОЕСР — 71%

Усі три характеристики позитивно пов'язані з результатами з природничо-наукових дисциплін — і залишаються статистично значущими після врахування соціально-економічного статусу.

ОСВІТНІ РЕСУРСИ ТА ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Дані базуються на відповідях учнівства та керівництва закладів освіти на запитання анкет, тож відображають суб'єтивні погляди респондентів на ті чи ті питання

Ресурсні проблеми поширені — але сам ресурс не гарантує результату

Частка учнівства, яке навчається в закладах освіти, керівники яких повідомили про проблему

54%

неналежна або низька якість
навчальних матеріалів

ОЕСР — 24%

найвищий показник серед
референтних країн

54%

брак
цифрових ресурсів

ОЕСР — 22%

34%

нестача
педагогічних кадрів

ОЕСР — 39%

10 %

українського учнівства
навчається в закладах
освіти, де
використання
мобільних телефонів
заборонено

ОЕСР — 50%

Більшість показників — це оцінки керівників закладів освіти, а не пряме вимірювання ресурсів.

Матеріали, техніка й кадри — необхідні умови. Але їх наявність ще не означає, що вони перетворяться на кращий навчальний результат.

Українські підлітки загалом почуваються безпечно у своєму закладі — але ці дані не про ризики війни

понад

90%

почуваються безпечно дорогою до закладу освіти й додому, у класах та інших приміщеннях

близько до показника ОЕСР

14%

повідомили про булінг щонайменше кілька разів на місяць

ОЕСР — 20%

КЛЮЧОВЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Запитання PISA не охоплюють досвіду повітряних тривог, обстрілів та інших безпекових викликів війни.

Отже, «почуваються безпечно»

«не зазнають воєнних ризиків».

Класна кімната — одна з точок опори. Але цифрові відволікання вже виразно помітні

ДИСЦИПЛІНАРНИЙ КЛІМАТ

Українське учнівство оцінює його позитивніше, ніж у середньому підлітки в країнах ОЕСР та в усіх референтних країнах.

традиційні порушення робочої атмосфери трапляються рідше

34%

повідомляють про відволікання через цифрові ресурси на більшості або всіх уроках природничо-наукових дисциплін

ОЕСР — 28%

ПІДТРИМКА ВЧИТЕЛЬСТВА

За всіма розглянутими проявами підтримки показники України вищі за середні для країн ОЕСР.

Підтримка й робоча атмосфера — реальні ресурси системи, які варто посилювати.

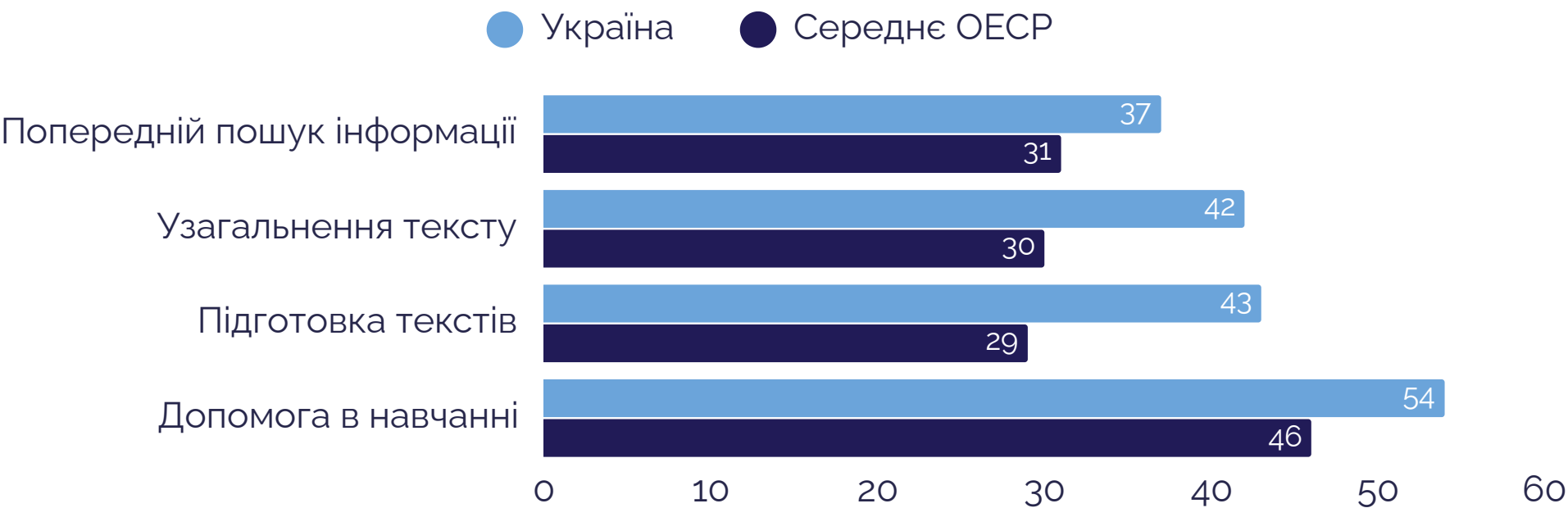
ШІ вже став звичним інструментом навчання

54%
українського учнівства
щонайменше раз на тиждень
використовує ШІ як допомогу
в навчанні

ОЕСР — 46%

Для яких навчальних завдань учнівство використовує чатботи ШІ щонайменше раз на тиждень, %

78% на уроках принаймні іноді оцінюють якість інформації, створеної чатботами ШІ (середнє ОЕСР — 63%)

У PISA-2025 питання доброчесності й протколів використання ШІ в навчальному процесі не досліджували.

Освітнє середовище України має сильні сторони. Однак їх треба перетворити на навчальну залученість

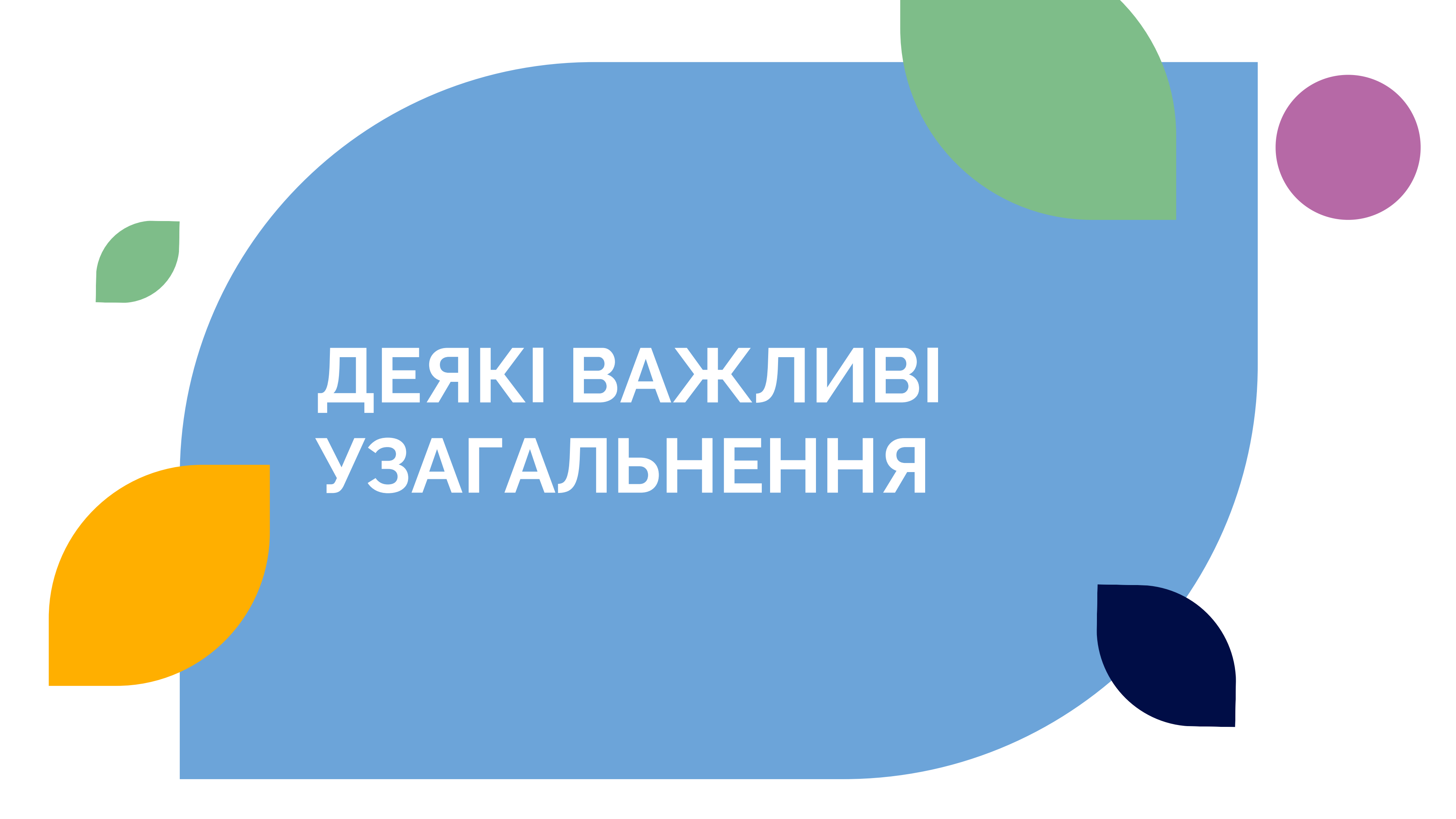
СИЛЬНІ СТОРОНИ

Приналежність	85% почуваються на своєму місці
Безпека	понад 90% почуваються безпечно у звичному шкільному середовищі
Учительство	підтримка вища, ніж у середньому в країнах ОЕСР
Класний клімат	традиційні порушення робочої атмосфери трапляються рідше

СИГНАЛИ РИЗИКУ

Залученість	73% повідомили про пропуски
Практичний сенс	лише 62% бачать користь здобутих знань для майбутньої професії
Ресурси	брак чи неналежна якість матеріалів і цифрових ресурсів є проблемою
Цифрове середовище	відволікання й масове використання ШІ вимагають нових правил

Головний виклик — перейти від «школа підтримує» до «учнівство активно навчається».

ДЕЯКІ ВАЖЛИВІ УЗАГАЛЬНЕННЯ

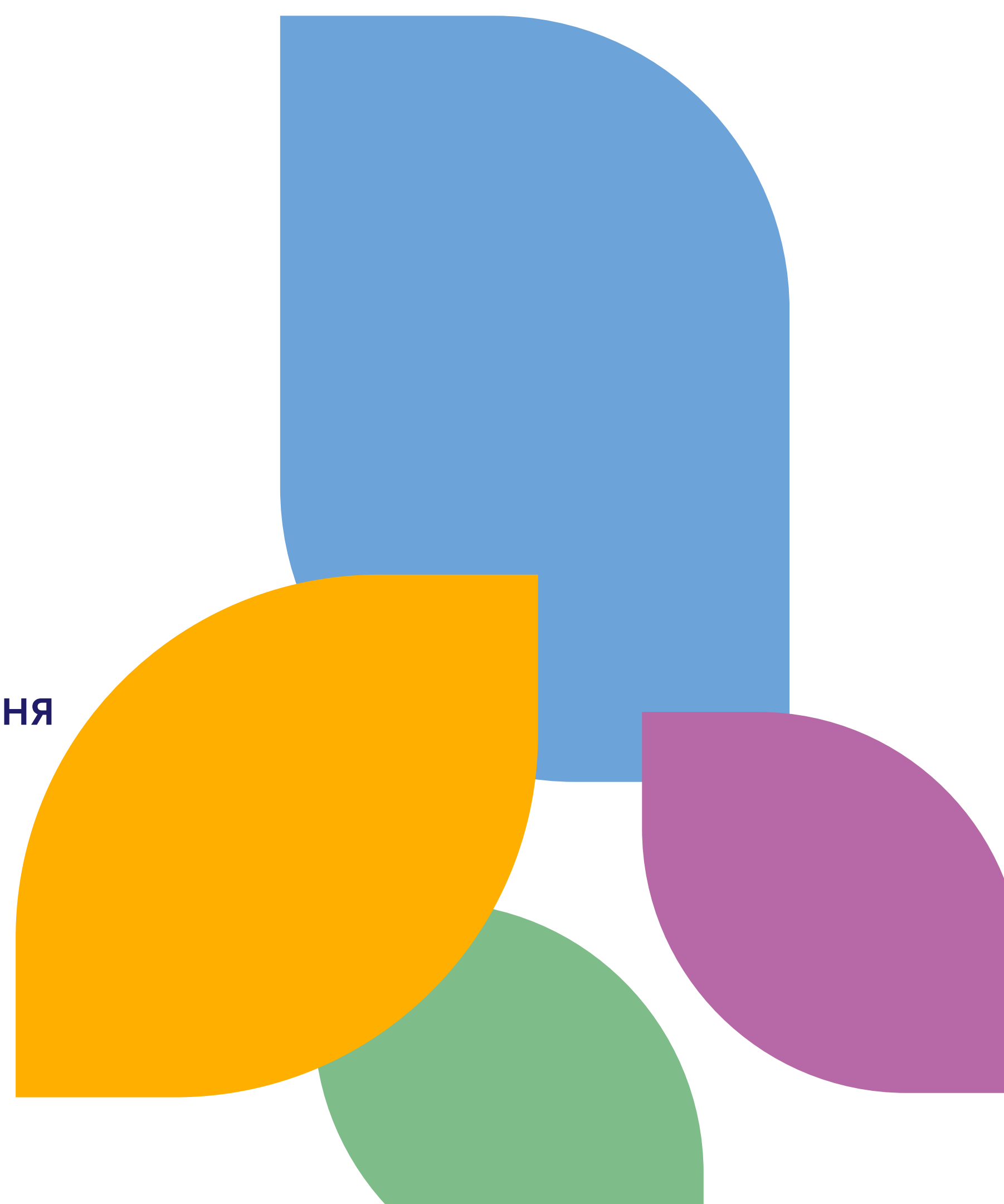
РЕЗУЛЬТАТИ СТАБІЛІЗУВАЛИСЯ

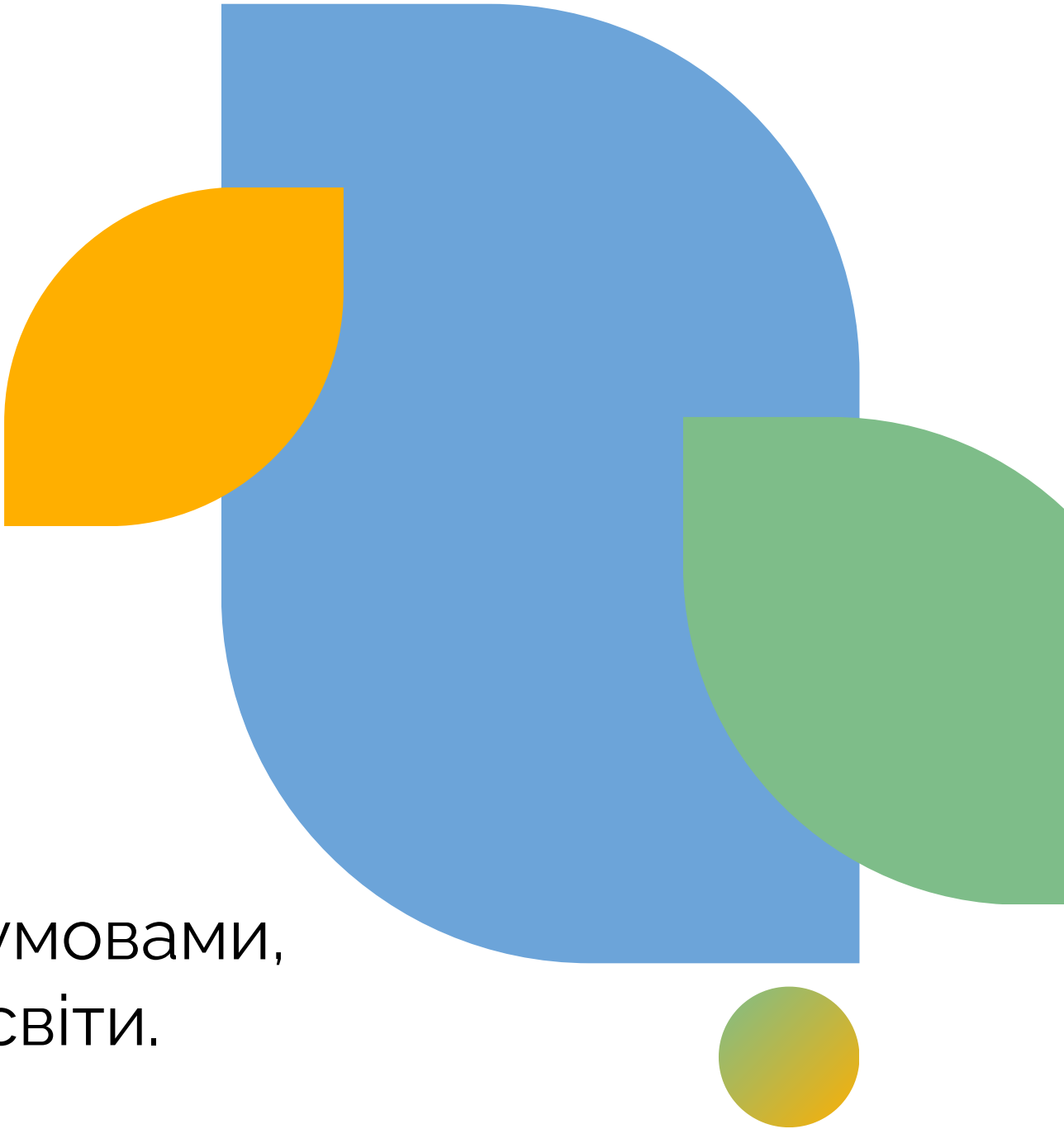
Стійкість системи — важливий результат, але попереднє падіння ще не надолужено.

БАЗОВА ГРАМОТНІСТЬ — ПЕРШОЧЕРГОВЕ ЗАВДАННЯ

56% мають низькі результати хоча б в одній галузі; 29% — у всіх трьох.

-
- ✓ **ЧИТАННЯ — НАЙВРАЗЛИВІША ЛАНКА**
Найнижчий бал, найбільший розрив з ОЕСР, найбільше падіння і найбільший гендерний розрив.
 - ✓ **ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАЛИШАЮТЬСЯ НЕРІВНИМИ**
Найуразливіші — учнівство з несприятливими передумовами, підлітки із сільських закладів і закладів професійної освіти.
 - ✓ **ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСВІТА НЕДОСТАТНЬО ФОРМУЄ ДОСЛІДНИЦЬКІ ВМІННЯ**
Більше завдань з планування досліджень, частіша робота з даними, доказами та інформацією.

ЦИФРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ Є, АЛЕ ВІН РОЗПОДІЛЕНИЙ НЕРІВНОМІРНО

Українське учнівство демонструє відносно сильні результати з обчислювального мислення, однак 46 % не досягають рівня 3, а між групами є значні відмінності.

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ І ПІДТРИМКА — РЕСУРСИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Школа залишається простором спільності; безпека, підтримка й мотивація пов'язані з благополуччям і результатами.

ВІДНОВЛЕННЯ ПОТРЕБУЄ ТОЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ

Потрібні не просто додаткові ресурси, а адресна підтримка там, де освітні потреби найбільші.

Національний звіт — лише початок осмислення даних PISA-2025

Освітня система може діяти за логікою навчання в цифровому світі: чітко визначати проблему, пропонувати можливі рішення і перевіряти їх, аналізувати дані, виявляти помилки, враховувати зворотний зв'язок і вдосконалювати обраний підхід.

Нашу стійкість уже доведено.
Наступне завдання — перетворити її на відновлення.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!